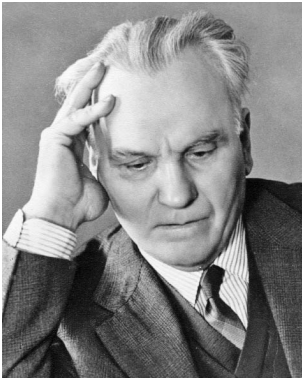

К. Є. Машкова

Ле Іван

ЛЕ Іван (справж. – **Мойся Іван Леонтійович**; **10(22). 03. 1895**, с. **Мойсинці Золотоніс. пов. Полтав. губ., нині Придніпровське Чорнобаїв. р-ну Черкас. обл. – 09. 10. 1978, Київ**) – **письменник. Дід В. Свєчникова**. Член СП СРСР (1934). Державні нагороди СРСР. Перші вірші та хронол. замальовки з'явилися 1913 у ж. «Рідний край» та черкас. г. «Приднепровье», але літ. дебютом вважав публікацію 1925 оповідання «Змичка» у г. «Більшовик». На фронтах 1-ї світової війни, де від 1915 служив старшим хіміком-інструктором, зблизився з рев. колами. Учасник більшов. перевороту 1917, воєн. дій 1918–20 в Україні (зображені у повісті «Капітан артилерії», К., 1971). У 1923 вступив до Київ. політех. інституту, поєднував навч. з літ. та редактор. роботою. Ініціював створення Групи молодих письменників інституту, редагував г. «Київський політехнік», «Літературну газету»; входив до літ. організації «Жовтень» (1924–26), ВУСПП (від 1927). Провідна тема творчості 2-ї пол. 1920-х рр. – «новий побут», новий, комуніст. спосіб життя («Будні», Х., 1926; «Юхим Кудря», Х., 1927; К., 1956; «Танець живота», Х., 1928). У 1926–28 проходив інж. практику в Узбекистані. Буд-во іригац. системи у Фергані – Голодному степу – зобразив у «Романі міжгір'я» (1-а ред. – Х., 1929–34; 2-а ред. – Х., 1935; К., 1953), який увійшов до «класики» вироб. жанру та зробив автора відомим широкому колу читачів. Як репрезентатив. текст соціаліст. реалізму «Роман міжгір'я», окрім власне вироб., висвітлює конфлікт більшовизму та ісламу, свідчить про віросповідну природу цього конфлікту. У творі визначені риси, характерні для подальшої творчості письменника: пильна увага до теми народження «нової

людини», зокрема «нової жінки» (провідна тема роману «Історія радості», К., 1938); виражена лінія особистих стосунків героїв (центр. конфлікт у повісті «Коли розлучаються двоє», К., 1961); один зі способів відтворення образів С. Наливайка та Б. Хмельницького в істор. романах); нац. колорит зображеного (особливості «азіат.» хронотопу у «Романі міжгір'я»; звернення до укр. нар. пісень, дум, образи кобзарів у істор. романах). Твір, як і ін. романи письменника неодноразово суттєво ним перероблявся. Екранізації роману - х/ф «Міжгір'я» (реж. Ф. Лопатинський, 1933), «Це було в Міжгір'ї» (реж. М. Закіров, 1975). До вироб. тематики надалі звертався в експерим. повісті «Інтеграл» (Х., 1930), полемізуючи з «Молохом» О. Купріна, повістях «Розділ другий» (Х., 1931; критикували за фактографізм), «Семен Голубар» (К., 1950) та ін. У творах зображено картини життя рад. Донбасу, де жив наприкінці 1920-х - поч. 30-х рр., працюючи від 1931 відп. ред. літ.-худож. ж. «Забой». Від 1938 - заступник гол. ред., гол. ред. ж. «Радянська література». Під час 2-ї світової війни - військ. кор г. «Известия» та ін. Твор. доробок воєн. років складають збірки повістей, оповідань та нарисів: «З фронтового блокнота», «Сліди війни» (обидві - 1942), «Акорди війни» (1943), «Висота 206» (1944; усі - Уфа), «Мої листи» (К.; Х., 1945). Тема війни залишається однією з центр. у зрілого Л. - «Південний Захід» (1950, співавт. з О. Левадою), «Право молодості» (1953), «На гранях безодні [Матч]» (1958), «Кленовий лист» (1960), «Іспит вогнем» (1968; усі - Київ). Але гол. зусилля письменника у 1950-60-і рр. спрямовані на реалізацію масштаб. задуму багатотом. роману-епопеї «Україна», який мав складатися із 7-ми томів і висвітлювати колізії укр. історії 16-19 ст. Закінчив лише два - «Наливайко» (К., 1939-40; 1953) і «Хмельницький» (у 3-х кн.; К., 1957-65; Державна премія України ім. Т. Шевченка, 1967), які складають істор. та ідейно-художню єдність. За мотивами роману «Наливайко» у Терноп. обл. муз.-драм. театрі ім. Т. Шевченка створ. однойм. виставу (реж. В. Грипич, 1958). На поч. 1970-х рр. працював над біогр. повістю «Борозною віку» (К., 1973). Твори Л. перекладено багатьма мовами світу. У м. Городище Черкас. обл., де 1934-78 жив письменник, йому встановлено пам'ятник, відкрито [Івана Городищенський літературно-меморіальний музей-садиба](#)

Основні твори

Твори. Т. 1-3. 1955; Твори. Т. 1-7. 1982-84 (усі - Київ).

Рекомендована література

1. Лакиза М. П. Іван Ле: Крит.-біогр. нарис. К., 1958;
2. Кирдан Б. Іван Ле и его книги // ВЛ. 1967. № 10;
3. Мисник П. Іван Ле: Літ. портрет. К., 1975;
4. Про Івана Ле: Спогади, етюди, листи. К., 1985;

5. Козаченко В. У тридцятих передвоєнних: До 90-річчя Івана Ле // Вітчизна. 1985. № 3;
6. Килимник О. Незабутні зустрічі: [Про життєвий і твор. шлях письменника Івана Ле] // Донбас. 1987. № 4;
7. Сингаївський Я. Історія вдивляється в сучасність // Обрій. 2005. № 18(231).

Бібліографічний опис:

Ле Іван / К. Є. Машкова // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. - К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. - Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-53492>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).